

Pechnyó Péter¹

A humanitárius szervezetek munkálatai a törökországi földrengések után

The Work of Humanitarian Organizations after the Earthquakes in Turkey

Absztrakt

A humanitárius segílyt tekinthetjük politikai befektetésnek, amelyet az önzetlenség vagy az adományozó gazdasági előnyei motiválnak. Habár a humanitárius ágazat egyre nagyobb szerepet kap a kortárs konfliktusok kezelésében, a humanitárius segítségnyújtásban részt vevő szervezetek sokféleségéről kevés adat áll rendelkezésre. A világ eseményeinek összetett folyamatán keresztül és nagyrészt fegyveres konfliktusokra adott válaszként a modern humanitárius segílyt szervezetek és szereplők sokasága nyújtja. A természeti katasztrófák olyan jelenségek, amelyek a világ minden táján sújtják az országokat.

Kulcsszavak: humanitárius segílyt, természeti katasztrófák, Törökország, földrengés

Abstract

Humanitarian aid can be seen as a political investment motivated by altruism or by economic benefits for the donor. Although the humanitarian sector has gained prominence in the management of contemporary conflicts, data on the diversity of organisations involved in humanitarian aid are scarce. Through a complex progression of world events and largely brought about in response to armed conflict, modern humanitarian aid is provided by a multitude of organisations and actors. Natural disasters are phenomena which strike countries all around the world.

Keywords: humanitarian aid, natural disasters, Türkiye, earthquake

¹ Rendőr százados, főreferens, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Idegenrendészeti Igazgatóság Vízum Osztály, e-mail: pechnyop@gmail.com

Bevezetés

Az elmúlt évtizedek katasztrófái nemcsak anyagi károkat okoztak, hanem számos emberi áldozatot is követeltek. A túlélők gyakran olyan veszteségeket szenvedtek el, amelyek egész életüket megváltoztatták. Egyre inkább globalizálódó világunkban a Föld bármely pontján előforduló természeti katasztrófák azonnal megjelennek a hírfolyamban, és rögvest tudomást szerzünk róluk.² A törökországi földrengések és az azokat követő pusztítás szinte felfoghatatlan volt a híreket látva. A csaknem Magyarország területének megfelelő térséget érintő katasztrófa sokkolta a világ közvéleményét, és azonnali segítségnyújtásra sarkallta a humanitárius szervezeteket is. Tanulmányom célja megvizsgálni a humanitárius szervezetek kialakulásának motivációját és működésük logisztikai hátterét.³ Kiemelt célom annak a szempontnak a tanulmányozása, hogy a törökországi humanitárius katasztrófa után a humanitárius szervezetek milyen hatékonysággal segédkeztek a helyreállítási munkálatokban. Emellett arra törekszem, hogy a fenti folyamatrendszer biztonságpolitikai összefüggéseire is rávilágítsak.⁴ Speciális célként tűztem ki a magyarországi humanitárius segítségnyújtási intézményrendszer fejlesztési aspektusainak vizsgálatát. Horizontális célom volt, hogy a témában tanulmányozott szakirodalom és kutatások bemutatása keretében rávilágítsak a közel-keleti humanitárius segítségnyújtás sajátos aspektusaira.⁵ A vizsgálatom tárgya és fő kutatási problémám a *külföldi humanitárius segítségnyújtási tapasztalatok hazai adaptációja*.⁶ A természeti katasztrófák jelentette kihívásokra komplex választ szükséges adni. A kutatásom alapját jelentő tudományos probléma a humanitárius katasztrófák különféle kezelésének vizsgálata.⁷ Tanulmányom konkrét célkitűzései közé tartozik nemzetközi kitekintéssel bizonyítani, hogy a humanitárius katasztrófák kezelésének egyik központi kérdése a többi állam által követett leghatékonyabb és legeredményesebb gyakorlatok átvétele.⁸ A kitűzött kutatási probléma megoldása érdekében áttekintem a téma jelenlegi hazai és nemzetközi helyzetét. Továbbá vizsgálni kívánom a humanitárius szervezetek régi és új intézményeit, szabályozását, módszereit, illetve elemzem néhány európai uniós tagállam és unión kívüli ország humanitárius katasztrófákkal kapcsolatos szabályozását és intézményrendszerét.⁹ Tanulmányozom a témával kapcsolatban fellelhető hazai és külföldi írott és elektronikus szakirodalmat.¹⁰ Elemzem és értékelem a külföldi és hazai jogi szabályozást, a humanitárius segítségnyújtással kapcsolatos intézményeket és tapasztalatokat.¹¹

A Bevezetésben megfogalmazott célok nagy részét a későbbiekben a témában megjelentetett tanulmányokban szeretném majd megvalósítani, ugyanis jelen tanulmány szűkös keretei nem teszik lehetővé, hogy az összes kitűzött célt elérjem benne.

² PETERKEN–BANDARA 2015: 761–786.

³ GRISHINA 2023.

⁴ MARSHALL 2018.

⁵ MURIUKI 2017.

⁶ WIETERS 2016: 116–135.

⁷ RYSABACK–SMITH 2015: 5–7.

⁸ JANABY 2016.

⁹ EGGER–SCHOPPER 2022.

¹⁰ FIELDING 2014.

¹¹ MONTCLOS 2014: 232–243.

A humanitárius szervezetek munkálatai a törökországi földrengések után

A földrengéseket megelőzően a 11 katasztrófa sújtotta tartományban 14 013 196 ember élt, ami az ország lakosságának 16,4%-át teszi ki. Ebből 13 553 283 fő (96,7%) tartományi és járási központokban, 459 913 fő (3,3%) pedig városokban és falvakban élt. A törökországi földrengések jelentős humanitárius válságot okoztak a térségben, ahol több mint 24 rengést regisztráltak. A földrengéseknek 50 096 halálos áldozata és 107 204 sérültje volt, 3 millió embernek kellett elhagynia lakóhelyét, és több mint félmillió épületben keletkezett kár. Az utak is súlyosan megrongálódtak, ami akadályozta az érintettek elérését a távoli körzetekben.¹² 2023. február 6-án két földrengés történt Törökország délkeleti részén, amelyek a fentiek szerint több mint 13,5 millió embert érintettek. A földrengések további 11 tartományban voltak érezhetőek, köztük Adana, Diyarbakır, Elazığ, Kilis, Osmaniye és Şanlıurfa tartományokban. A török kormányzat azonnali segélyekkel támogatja az otthon nélkül maradt rászorulókat, a kompetenciát felmutatva rögvest konténervárosok építésébe kezdett, és a szolidaritás fontosságát hangsúlyozta. Felelősnek kinevezték az épületek kivitelezőit, és a kormány megpróbálja elkerülni, hogy visszahulljon rájuk ez a tragédia, de számos fronton kell majd jól teljesíteniük, hogy elkerüljék ezt a csapdaszerű helyzetet.¹³

A földrengések jelentős utóregéseket is okoztak, mintegy 5,0 és 5,8-as erősségű Hatay tartományban és 5,6-os erősségű Malatyában. A heves esőzések miatt Adıyamanban és Şanlıurfában villámárvizek voltak, amelyek legalább 20 halálos áldozatot követeltek. A rossz lakáskörülményekkel, jelentős mértékű szegénységgel, nagyszámú kitelepített lakossággal és egyéb életminőségi problémákkal küzdő területeken a földrengés valószínűleg további óriási problémákat fog okozni.¹⁴

Az élelmezésbiztonság komoly aggodalomra adott okot, mivel 11 tartomány 42 körzetében magas szintű élelmezésbiztonsággal kapcsolatos problémát állapítottak meg. A jelentések szerint az élelmiszerárak évente 67,8%-kal emelkedtek a mezőgazdasági termelésben bekövetkezett károk, a földeken dolgozó munkaerő hiánya és az alacsony csapadékmennyiség miatt. Különböző források a menedékhelyeken való főzés körülményeiről számoltak be, a tűzveszély miatt a háztartások nem tudnak sátrakban vagy konténerekben főzni.

Az *egészségügyi és pszichoszociális támogatás* (PSS) továbbra is komoly gondot jelent, különösen a vidéki területeken élők számára. Az egészségügyi ellátáshoz való hozzáférés továbbra is hatalmas problémákat okoz, mivel a jelentések szerint 10 tartományban legalább 15 kórház szenvedett közepes vagy súlyos károkat, és több mint 100 000 ember sérült meg a földrengések során.¹⁵

A helyreállítási stratégiát felülvizsgálták, nyilvános helyreállítási konferenciát szerveztek a *Török Vörös Félhold* (TRC) és a *Szíriai Arab Vörös Félhold* (SARC) támogatására a helyreállítási erőfeszítéseikben. A TRC és a SARC célja a földrengés által érintett, otthonukat teljesen elvesztett lakosság azonnali, valamint rövid és középtávú

¹² EL-KELANI – ATATRI 2024.

¹³ Ministry of Interior, Disaster and Emergency Management Presidency 2023.

¹⁴ Presidency of Migration Management 2023.

¹⁵ SHAKEEL et al. 2022.

szállásigényének kielégítése volt. A földrengés jelentős mértékű változást eredményezett, valamint a megélhetés és a piaci rendszerek megzavarását okozta. A TRC 130 271, a SARC pedig 22 752 sátrat biztosított az érintett lakosság azonnali szállásigényének kielégítésére. A kormány szociális piacokat is létrehozott ruházat, higiéniai termékek és élelmiszerek elosztására. A TRC készpénztámogatási programokat is indított az érintett polgárok szükségleteinek kielégítésére, beleértve egy egyszeri 10 000 *török líra* (TRY) összegű segítyt alapszükségletre/kényszerhelyzetre, egy egyszeri 15 000 TRY összegű költözési támogatást, valamint egy 12 hónapos bérleti támogatási csomagot a lakástulajdonosok és a bérlők számára.

A TRC-t a török kormány bízta meg a tömegétkeztetési szolgáltatások koordinálásával foglalkozó vezető ügynökségként. Április közepéig a TRC 361 324 851 adag meleg ételt, levest, kenyeret, készételcsomagot és 20 831 738 italt tudott koordináltan eljuttatni a lakosságnak a 11 érintett tartományban. A TRC a *Törökországi Nemzeti Katasztrófaelhárítási Terv* (TAMP) szerinti tömeges étkeztetés fő partnere, amely a *Törökországi Katasztrófavédelem* (AFAD) koordinálásával kielégíti a földrengés által érintett emberek élelmiszer-szükségeit. Emellett az e-utalvány program sikeresen segítette az érintett lakosságot, 140 000 e-utalványt osztottak ki a terveknek megfelelően. A TRC Szociális Szolgáltatások Igazgatósága vezető szerepet vállalt a földrengés által érintett lakosság segítésében *készpénz- és utalványtámogatási programokkal* (CVA). Az igazgatóság kiterjesztette a fizikai bankkártya-modalitást, az elektronikus kártyát, hogy az érintett lakosságot többcélú készpénzsegéllyel támogassa.¹⁶

A földrengések hatása a helyi lakosságra

A *Török Vörös Félhold török földrengésművelete* (IFRC) mintegy 1 250 000 embert célzott meg, 86 IFRC-küldöttségi munkatárssal és 41 nemzetközi művelettel. A művelet a földrengés sújtotta területeken a lakóhely-változtatás, a menedékhely és az egészségügyi kérdések kezelésére összpontosít. A nemzetközi katasztrófa-segítségnyújtás keretében a HUNOR Mentőszervezet 6 műveleti napot töltött a földrengés sújtotta térségben.¹⁷

Az adatok alapján több mint 1,7 millió *ideiglenes védelem alatt álló szíriait* (SuTP) érintettek a kitelepítések a földrengéseket követően. Emellett csaknem 2,6 millió embernek nyújtanak menedéket 345 sátorvárosban és 79 000 embernek 305 konténervárosban. Becslések szerint 1,6 millió ember továbbra is informális helyeken húzza meg magát, rossz életkörülmények között, és csak korlátozottan fér hozzá az alapvető szolgáltatásokhoz.

Az Európai Bizottság 400 millió eurós (mintegy 152 milliárd forint) megállapodást írt alá Törökországgal az országot 2023 elején sújtó földrengés utáni helyreállítás támogatására. Az infrastruktúra helyreállítását, az egészségügyet, az oktatást, valamint a víz- és szennyvízgazdálkodást támogatják az Európai Unió Szolidaritási Alapjából (EUSZA), emellett egy átmeneti szállás kialakítását is segíti az összeg. Törökország számára egy összegben folyósítja a támogatást az Európai Bizottság, Ankarának

¹⁶ SADRI ALIBABALU 2022: 147–170.

¹⁷ JACKOVICS 2023: 87–121.

a kifizetés napjától számítva 18 hónap áll rendelkezésére a támogatás felhasználására, amiről 6 hónappal később végrehajtási jelentést kell benyújtania. A készpénz és a megélhetés létfontosságú a földrengés által érintett emberek számára: mintegy 1,6 millió ember részesül a *Menekültügyi Hatóság* (PMM) által nyújtott 10 000 TRY összegű segélykifizetésekben. A földrengés sújtotta vidéki területeken a megélhetés elsődleges forrásai a mezőgazdaság és az állattenyésztés, valamint a kis- és középvállalkozások, illetve az alkalmi munka a városi területeken. A piac működőképessége is alapvető fontosságú, több üzlet már nyitva van, de az alapvető szükségletekhez való hozzáférés korlátozott. A *Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága* (ICAP) és a *Török Vörös Félhold török földrengésművelet* (IFRC) közös erőfeszítésének célja a segítségnyújtás célzottságának, a programok minőségének és a koordinációnak a javítása, ami hatékonyabb és eredményesebb humanitárius válaszadáshoz vezet.¹⁸

A földrengéseket követő kitelepítések

A 2023. februári törökországi földrengés jelentős számú ember kitelepítését okozta az érintett tartományokon belül. A kormány további hat tartományt nyilvánított katasztrófa sújtotta területté, és az elvándoroltak becsült száma továbbra is változó. A legfrissebb *Törökországi Katasztrófavédelem* (AFAD) által biztosított adatok szerint az érintett tartományokon belül összesen 2,86 millióan kényszerültek lakóhelyüket elhagyni, és ez a szám a legutóbbi jelentéshez képest 8,6%-kal nőtt.¹⁹ A kormány legalább 590 000 embert támogatott a kormány által ellenőrzött sátorvárosokban. Az AFAD adatai szerint az érintett tartományokon kívül 1,55 millió ember kényszerült lakóhelyét elhagyni, egyes adatok szerint ez a szám eléri a 3,3 millió főt. A lakóhelyüket elhagyni kényszerült lakosság számára a fő problémát továbbra is a szolgáltatásokhoz való hozzáférés hiánya jelenti, különösen az informális településeken élő, becslések szerint 1,5 millió ember számára. A közösségi központokban élők száma csökken, míg a konténer városokban élők száma növekszik. Ez a tendencia várhatóan folytatódik.²⁰

77 100 háztartás nem tud csatlakozni a vízhálózathoz, a legnagyobb számban Hatayban, Kahramanmarasban és Adiyamanban. Az egészségügy kiemelt fontosságú, a földrengések következtében 107 000 sérültről és több mint 50 000 halálesetről érkezett jelentés.²¹ Az alapvető egészségügyi ellátáshoz és a betegség-ellenőrzéshez való hozzáféréshez és a pszichoszociális támogatásra is nagy szükség van. Az élelmezésbiztonság továbbra is komoly aggodalomra ad okot, 11 tartomány 42 körzetében magas az élelmiszerhiány szintje. A kormány pénzügyi segítséget nyújt a lakosság támogatására. A hatóságok elhalasztották a villamosenergia- és földgázfizetéseket a lakosság számára. Az egyetemek újraindították a hibrid oktatási modellt, de az online oktatás is valószínűleg veszélybe került az állandó áramkimaradások miatt. Több mint 1915 kiséző nélküli gyermeket azonosítottak, és a gyermekek és nők különösen ki vannak téve az erőszak veszélyének. A kormány a veszélyeztetett népességcsoportok számára

¹⁸ SHERSTYUKOV 2022: 102–111.

¹⁹ KESKIN 2023.

²⁰ ZİHNİOĞLU–DALKIRAN 2022: 2455–2472.

²¹ HÄBERMAYER 2021: 57–68.

nyújtott szolgáltatásokra összpontosított. A logisztika szintén aggodalomra ad okot, mivel az érintett tartományokban több mint 976 000 előfizető maradt áram és gáz nélkül. A jelentések szerint legalább 346 sátorvárost és 59 konténervárost állítottak fel a lakóhelyüket elhagyni kényszerült lakosság megsegítésére. A földrengés sújtotta területeken 2,4 millió ember él informális menedékhelyeken.²²

A földrengés által sújtott menekültek kapcsán hiányosságként azonosították az arabul beszélő szakemberek hiányát a pszichoszociális támogatás területén. Az ivóvíz-infrastruktúrát megjavították, és palackozott vízszállítás folyik, de a szükségszállásokon és sátorhelyeken tartózkodók csak korlátozottan férnek hozzá folyóvízhez és higiéniai létesítményekhez. Egy 1821 informális kitelepítési helyszínt vizsgáló felmérés szerint a helyszínek 27%-ánál nem volt elegendő ivóvíz, és ezt más szervezetek is megerősítették. Hiányoztak a higiéniai feltételek, a latrinák gyakran túlszűfoltak és higiéniatlanok. A koordinált sátor- és konténerhelyszíneken élő emberek számára a WC-k, zuhanyzók és mosógépek száma valószínűleg hiányos volt.²³

Összegzés

Az érintett tartományokon kívül a becslések szerint 1,52 millió embert evakuáltak kormányzati segítséggel vagy saját erőből. Az érintett tartományokon belül és kívül kitelepítettek becsült száma továbbra sem egyértelmű, mivel az informális települések a kormányzati adatok egy részahalmazát képezik. Április 5-ig 2,1 millió épületben 5,7 millió lakást tanulmányoztak át, és ezen épületek 14,8%-a súlyosan megrongálódott, már lebontották vagy lebontásra vár. A súlyosan károsodott, lebontott vagy lebontásra váró épületek aránya az adatoktól függően általában 13–15% között ingadozik. A házakban keletkezett teljes gazdasági kár 1032 milliárd TRY, ami 54,7 milliárd USD-nek felel meg. Az informális menedékhelyeken élő kitelepített lakosságnak alapvető háztartási cikkekre, például főzőanyagokra, főzési megoldásokra, felszerelésekre és tüzelőanyagra van szüksége.²⁴

A földrengés sújtotta területeken jelentősen eltolódott a sátrak és az ideiglenes menedékhelyek elosztása, és becslések szerint 1,6 millió ember élt informális helyeken vagy sérült otthona mellett. A tűzveszély megnehezítette a sátrakban élő családok számára a benti főzést, ami a téli főzést kihívássá teszi majd. Ennek eredményeként 91 659 ember tartózkodott a kormányzati közösségi központokban.²⁵

Felhasznált irodalom

AKAR, Sevda – ERDOĞDU, M. Mustafa (2019): Syrian Refugees in Turkey and Integration Problem Ahead. *Journal of International Migration and Integration*, 20(3), 925–940. Online: <https://doi.org/10.1007/S12134-018-0639-0>

²² WAHTUM–SUGITO 2022: 797–805.

²³ KARATAŞLI–KUMRAL 2023: 22–46.

²⁴ AKAR–ERDOĞDU 2019: 925–940.

²⁵ DOLU–İKİZLER 2022: 662–674.

- DOLU, Asli – İKİZLER, Hüseyin (2023): The Effects of Major Earthquakes on the Labor Market: Evidence From Turkey. *International Journal of Social Economics*, 50(5), 662–674. Online: <https://doi.org/10.1108/ijse-08-2022-0568>
- EGGER, Clara – SCHOPPER, Doris (2022): Organizations Involved in Humanitarian Action: Introducing a New Dataset. *International Studies Quarterly*, 66(2), 1–11. Online: <https://doi.org/10.1093/isq/sqac009>
- EL-KELANI, Radwan – ATATRI, Anas (2024): Preliminary Analysis of the Aftershock Sequence of the February 6, 2023, Turkey Earthquake. *An-Najah University Journal for Research – A (Natural Sciences)*, 38(1), 34–41. Online: <https://doi.org/10.35552/anjr.a.38.1.2148>
- FIELDING, David (2014): The Dynamics of Humanitarian Aid Decisions. *Oxford Bulletin of Economics and Statistics*, 76(4), 536–564. Online: <https://doi.org/10.1111/obes.12033>
- GRISHINA, Nina V. (2023): Humanitarian Activities of International Structures in Africa. Some Aspects. *Asia and Africa Today*, (9), 61–68. Online: <https://doi.org/10.31857/s032150750027594-5>
- HÁBERMAYER Tamás (2021): Az ENSZ minősített városi kutató-mentő csapatai elektronikus adatgyűjtési feladatainak végrehajtása kiterjedt katasztrófa kárterületen az INSARAG ICMS használatával. *Hadmérnök*, 16(2), 57–68. Online: <https://doi.org/10.32567/hm.2021.2.5>
- JACKOVICS Péter (2023): Nemzetközi segítségnyújtás, nemzetközi követelmények, hazai képességek – Törökországi földrengés. *Védelem Tudomány*, 8(2), 87–121.
- JANABY, Mohamad Ghazi (2016): The Legal Status of Private Military and Security Company Personnel Protecting Humanitarian Organisations. In JANABY, Mohamad Ghazi: *The Legal Regime Applicable to Private Military and Security Company Personnel in Armed Conflicts*. Springer, 83–102. Online: https://doi.org/10.1007/978-3-319-42231-2_3
- KARATAŞLI, Şahan Savaş – KUMRAL, Şefika (2023): Crisis of Capitalism and Cycles of Right-Wing Populism in Contemporary Turkey: The Making and Unmaking of Erdoğanist Hegemony. *Journal of Agrarian Change*, (23)1, 22–46. Online: <https://doi.org/10.1111/joac.12501>
- MARSHALL, Katherine (2018): Humanitarian Organizations. In JUERGENSMEYER, Mark et al. (szerk.): *The Oxford Handbook of Global Studies*. Oxford: Oxford University Press, 731–750. Online: <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190630577.013.26>
- MONTCLOS, Marc-Antoine Pérouse de (2014): The (de) Militarization of Humanitarian Aid: A Historical Perspective. *Humanities*, 3(2), 232–243. Online: <https://doi.org/10.3390/H3020232>
- MURIUKI, Charity Njeri (2017): The Role of Humanitarian Aid in Conflict. *Journal of Conflict Management*, 1(1), 72–86. Online: <https://doi.org/10.47604/jcm.558>
- PETERKEN, Hugh – BANDARA, Wasana (2015): Business Process Management in International Humanitarian Aid. BROCKE, Jan vom – ROSEMAN, Michael (szerk.): *Handbook on Business Process Management 2. Strategic Alignment, Governance, People and Culture*. Berlin – Heidelberg: Springer, 761–786. Online: https://doi.org/10.1007/978-3-642-45103-4_32

- RYSABACK-SMITH, Heather (2015): History and Principles of Humanitarian Action. *Turkish Journal of Emergency Medicine*, 15(1), 5–7. Online: <https://doi.org/10.5505/1304.7361.2015.52207>
- SADRI ALIBABALU, Sayyad (2022): Turkey's Security Policy towards Northern Syria and Iraq amid Regional Chaos (2011–2019). *Bilig*, (102), 147–170. Online: <https://doi.org/10.12995/bilig.10207>
- SHAKEEL, Anza et al. (2022): ALADDIn: Autoencoder-LSTM Based Anomaly Detector of Deformation in InSAR. *IEEE Transactions on Geoscience and Remote Sensing*, 60(1), 1–12. Online: <https://doi.org/10.1109/TGRS.2022.3169455>
- SHERSTYUKOV, Sergey (2022): Turkey's Humanitarian Policy: Changing Concepts, Scale and Goals. *World Economy and International Relations*, 66(6), 102–111. Online: <https://doi.org/10.20542/0131-2227-2022-66-6-102-111>
- WAHTUM, Lalu Jeffrey Alim – SUGITO, Sugito (2022): Refugees and Asylum Seekers in Turkey During the COVID-19 Pandemic. *Syntax Literate*, (7)2, 797–805. Online: <https://doi.org/10.36418/syntax-literate.v7i2.6324>
- WIETERS, Heike (2016): Reinventing the Firm: From Post-War Relief to International Humanitarian Agency. *European Review of History: Revue européenne d'histoire*, 23(1–2), 116–135. Online: <https://doi.org/10.1080/13507486.2015.1117424>
- ZIHNIOĞLU, Özge – DALKIRAN, Müge (2022): From Social Capital to Social Cohesion: Syrian Refugees in Turkey and the Role of NGOs as Intermediaries. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 48(11), 2455–2472. Online: <https://doi.org/10.1080/1369183X.2022.2047908>

Internetes források

- KESKIN, Öyküm Hüma (2023): Videonun Yardım Bahanesiyle Suriyelileri Türkiye'ye Taşıyan Kaçakçıları Gösterdiği İddiası. *Teyit*, 2023. február 13. Online: <https://teyit.org/analiz-videonun-yardim-bahanesiyle-suriyelileri-turkiyeye-tasiyan-kacakcilari-gosterdigi-iddiasi>
- Ministry of Interior, Disaster and Emergency Management Presidency (2023): *Press Bulletin. About the Earthquake in Kahramanmaraş* – 33. 2023. február 19. Online: <https://en.afad.gov.tr/press-bulletin-33-about-the-earthquake-in-kahramanmaras>
- Presidency of Migration Management (2023): *Mahalle Kapatma Duyurusu hk*. Online: www.goc.gov.tr/mahalle-kapatma-duyurusu-hk2